

בעצתך תנחני

גליון שבועי להתבוננות בפרשת השבוע ובעבודת ה'

גליון 53

פרשת פקודי

דע את ערך מעשיך

שנדמה לו. הוא בנה מקום להשראת השכינה. הדברים הפשוטים, לכאורה, שהוא עוסק בהם – הם כלים ליצירה של דבר גבוה הרבה יותר מהשגתו.

כאשר נשלמת מלאכת המשכן והכל מגיע לידי גמר – אם אנחנו מסתכלים על הכל במבט פשוט, אנחנו רואים קרשים ויריעות, ארון שולחן ומנורה.

אבל אם אנחנו מביטים על הכל במבט אמיתי, מבט שבוחן מה נהיה כאן באמת – אנו מגלים השראת שכינה, יצירה של דבר גבוה שאי אפשר להיכנס אליו בלבוש של בשר ודם. ואתה, האדם שעשה את כל זה – מגלה שעשית דבר עצום ונשגב, גבוה הרבה יותר ממושגיך!

הידיעה הזו חשובה מאוד, לא רק בשביל שהאדם ידע להעריך את מעשיו ולשמוח בהם, אלא גם כדי שיבין שהדבר שנוצר פה גבוה הרבה יותר ממה שהוא חושב. נכון שאתה עשית את כל זה במו ידיך, ואתה יודע בדיוק איך נראה החלק הפנימי של קודש הקדשים, שהרי אתה בנית אותו בעשר אצבעותיך – אבל נוצר כאן משהו שאסור לך אפילו להציץ בו. הרבה יותר גבוה ממך.

דוגמאות מהחיים

יסוד זה בא לידי ביטוי בחיינו, בכל תחום שאנחנו פועלים בו. אדם מעריך את מעשיו לפי ראייתו השטחית, האנושית. אין לו את המבט האמיתי על מה שהוא עושה.

אדם לומד תורה, הוא מרגיש שהוא מתאמץ ומגיע להבנה וידיעת התורה, הוא רואה את עצמו עושה פעולה קדושה ומרוממת של לימוד התורה, אבל הוא לא רואה באמת מה הוא עושה, מה משמעות הדבר שאדם ארצי בכדור הארץ עוסק ברצון ה'.

המבט שלו על הלימוד הוא מבט של אדם שמתעסק עם לימוד כחלק מהחיים. הוא לא מרגיש כאן עסק בדבר קדוש ונשגב, כי זה חלק מהחיים. אבל יש לזכור זאת, שמה שנוצר כאן הוא הרבה יותר גבוה ממה שנדמה.

אדם מקים משפחה. לפי ראייתו – מה הוא עושה? מקים משפחה בישראל, מתמסר, מעצב את החיים של עצמו, של אשתו ושל ילדיו. הוא מתאמץ להביא כסף הביתה, לטפל במה שצריך טיפול, להשקיע בבניה בריאה של הבית.

את זה הוא רואה, ולפי זה הוא מעריך את מה שהוא עשה. אבל האמת היא שהוא עושה דבר גבוה מעבר לתפיסה שלו: הוא מקים משפחה לקב"ה, הוא מייצר את העם של ה' במו ידיו, הוא שותף לקב"ה בקידוש שמו והבאת העולם לתכליתו. הוא עושה פעולה של נצח, של בניה, שאין לו

כיסוי הענן - מדוע?

בפרשתנו מגיעה אל קיצה מלאכת המשכן, והקב"ה משרה את שכינתו בתוך ישראל. התורה מתארת את השראת השכינה במילים אלה:

"ויכס הענן את אוהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן. ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן".

השראת השכינה מתבטאת בזה שהענן מכסה את המשכן, והשראת השכינה גורמת למשה רבינו שהוא לא יוכל להיכנס אל המשכן. מדוע השראת השכינה נעשתה בצורה כזו שהיא גרמה למשה רבינו להישאר בחוץ? ולמה חשוב להדגיש זאת?

אותה תופעה חוזרת על עצמה גם בבנית בית המקדש המתוארת בהפטרות השבוע: "ויהי בצאת הכהנים מן הקודש והענן מלא את בית ה', ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת מפני הענן, כי מלא כבוד ה' את בית ה'". המקדש עומד על מכוננו, והוא מגיע לרגע השיא – ורגע השיא מתבטא בכך שאי אפשר להיכנס.

מדוע השראת השכינה נעשית באופן המונע מעושי המלאכה להשתמש בבית שבנו?

משמעות הערפל

לביאור הענין, יש לשים לב ראשית כל שהשראת השכינה מתבטאת בצורה של ענן. גם במעמד הר סיני כתוב: "ויעמוד העם מרחוק, ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים". הקב"ה נמצא בערפל. מדוע?

הערפל מסמל את מה שמעבר לתפיסה האנושית. אדם חי כל ימיו במצב שהוא מנסה לראות, להבין, לנהל את החיים. הערפל מראה את מה שמעבר להבנה האנושית. אינך יכול לראות ולהבין, כי יש דברים שהם גבוהים יותר ממך, למעלה מתפיסתך.

השראת השכינה, הנוכחות של הקב"ה בעולם, היא מעבר למה שאנחנו מבינים. אין לאדם השגה בקב"ה, ולכן כשרוצים לבטא את נוכחותו בעולם זה מתבטא ב"ערפל".

דע את ערך מעשיך

כאשר אדם בונה בית לקב"ה, הוא מתעסק עם דברים מובנים, ארציים, כפי השגתו. הוא משקיע ומתאמץ ותופר יריעות, ומנסר קרשים, ומעמיד בית כפי הכלים הארציים שבידו. הוא מסתכל על מה שהוא עשה ורואה דבר פשוט, ארצי, מובן בכלי הבנה של בשר ודם.

אבל האמת היא שהוא עשה דבר הרבה יותר גבוה ממה

שמץ מושג על השלכותיה והיקפה.

אם הוא יסגל את המבט הזה, שהדברים שהוא עוסק בהם גבוהים הרבה יותר ממה שהוא חושב – הוא גם ישמח יותר במעשיו, וגם ישקיע יותר מאמצים, כי הוא לא עוסק בדברים נמוכים, אלא גבוהים מעל גבוהים.

החשבון הכספי – למה הוא חשוב?

אבל יש בענין זה יותר עומק, מבט בוחן יותר המשלים את התמונה, וכאן אנחנו חוזרים לתחילת הפרשה.

הפרשה פותחת בחשבון כספי שמשה רבינו מוסר לעם ישראל בגמר העבודה. "אלה פקודי המשכן משכן העדות וכו', כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקודש, ויהי זהב התנופה תשע ועשרים כיכר ושבע מאות ושלישים שקל בשקל הקודש". וכך ממשיך החשבון המדוקדק על הכסף, ועל הנחושת, ועל התכלת והארגמן: פירוט מדויק ומחושב של הכמויות שנאספו, ואף פירוט מדויק מה עשו בכל החומר שנאסף.

התרגלנו לקרוא את הפרשה הזו בתורה, ולכן לא שמים לב אליה כל כך. אבל אם עומדים ומנסים לחשוב לרגע מה בעצם קורה כאן – מתמלאים בהשתוממות:

באמת זה מה שחשוב עכשיו?

אנחנו עוסקים במהלך מהפכני, מחודש, מרומם ומקודש מאין כמוהו, של השראת השכינה בעם ישראל. הקב"ה בא לכאן בכבודו ובעצמו עוד מעט, בזכות מה שעשינו לו. הכנו לו משכן, קרשים, יריעות וכלים.

זה מה שחשוב רגע לפני ירידת כבוד ה' לתוך הבית שבנינו – להגיש חשבון מדוקדק על הוצאות?

וכמו בכל השאלות הטובות והנוקבות, התשובה היא: כן.

החיבור אל הארץ

אין ספק שאנחנו עוסקים בדבר הגבוה ביותר, אבל גם הדבר הגבוה ביותר בנוי על כלים ארציים, ואנשים השקיעו מכספם בכדי לתרום אותו. אי אפשר לזלזל בדברים הקטנים והארציים שמכוחם הגענו למטרה הסופית, כי אחרי הכל אנחנו חיים בעולם ארצי, ואנחנו מחוברים למציאות הארצית.

אם משה רבינו לא היה מגיש לתורמים דו"ח מפורט על עשיית המשכן על כל פרטיו ודקדוקיו – הדבר היה פוגם בשלמות של עשיית המשכן.

המשכן נעשה בשלמות, במחשבה קדושה, בצירוף אותיות שנבראו בהן

שמים וארץ, כלשון חז"ל "יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ", אבל בד בבד עם העיסוק הגבוה כל כך – יש צורך לשים לב גם לעולם הקטן שבו אנחנו חיים. יש לשים לב לנהוג בנקיות כפים גם ביחס אל התורמים, שאולי תתנגב לליבם מחשבה נמוכה ופשוטה: "אז תכל"ס לאן הלך כל הכסף שלי". צריך להגיש להם דו"ח ברור.

חיים בשני עולמות

אנחנו חיים בשתי מערכות. החיים הפשוטים שלנו הם ברובד הארצי, הנראה לעיניים. והפעולות שאנחנו פועלים פועלות בעולם גבוה מעל גבוה. יש כאן כביכול סתירה בעצם: מה אנחנו עושים? איפה אנחנו חיים באמת? בעולם נמוך וארצי עם מושגים פשוטים, או בעולם גבוה מקודש ומרומם?

והתשובה היא שאנחנו חיים בשני העולמות. אנחנו סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. ובכל עולם אנחנו צריכים להיות מושלמים, לעשות את הדברים בצורה הכי שלמה שביכלתנו לעשות.

כשאדם בונה משכן, מחד גיסא הוא בונה עולם גבוה שאפילו הוא לא יכול להיכנס אליו. כשהוא מעצב את דמות הכרובים בעשר אצבעותיו – הוא מייצר דבר כזה שבעוד תקופה קצרה יהיה אסור לשום אדם בעולם לעמוד לידו.

אבל בד בבד הוא מתעסק עם זהב שמישהו תרם, והוא צריך לשים לב כמה זהב נכנס לכרובים, ולהגיש על כך דו"ח מפורט בטבלאות אקסל!

ואין סתירה בין הדברים. התעסקות עם חשבונות ממוניים נמוכים בעת יצירת ארון העדות אינה פוגמת ממדרגת קדושתו של הארון, וכן לאיך גיסא – ההבנה שהארון הוא מקום להשראת השכינה בדרגה הגבוה והמקודשת ביותר שתיתכן בעולם הזה – אינה גורמת לביטול או לזלזול בפי הארצי של המלאכה הזו.

כי האדם הוא שילוב של עולם גבוה ועולם נמוך, וכך הוא מקדש את החומר לשמו של הקב"ה – על ידי עבודה יסודית ורצינית בכל רובד של המציאות. מחד גיסא הוא נדרש להבין שמעשיו פועלים בעולם גבוה מעל גבוה, אפילו מעבר להשגותיו הרוחניות, ומאיך הוא נדרש שלא לזלזל במציאות החיים שהוא חי בה. אחוז בזה, וגם מזה אל תנח ידך.

בשני מקומות בש"ס, לפחות, מופיע שרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עסקו בצוותא בפעולה מסוימת שהיה בה

פוטנציאל לריווח כלכלי (ב"מ י'; כתובות פה.). אותם רב פפא ורב הונא המוכרים לנו מכל הש"ס במחלוקות הלכתיות, עסקו גם בפעולות השתדלות נצרכות לפרנסתם, עם כל המחשבה ותשומת הלב (ע"ש).

כי אין סתירה בין הדברים.

במבט שטחי נראה שמי שמחובר למציאות בהכרח חייב להיות נמוך יותר,

ארצי יותר, כי "תחליט היכן אתה חי". אם אתה חי בעולם גבוה – אין בכוחך לשים לב לעולם נמוך. אם אתה שם לב לעולם נמוך – כנראה שהראש שלך נמצא שם.

אבל זה לא כך. האדם נדרש ללכת בדרכי בוראו, שעליו נאמר "גבוה, ורואה את השפלים". כך אנחנו אומרים בהלל: "מי כה' אלוקינו, המגביהי לשבת – המשפילי לראות".

מצאתק תנחני' – מאמרים
צרות מאמרים מצטיינים ופזמונים
השפה מצטיינת מאין כמוה, צל
התורה והמוצרים, שהתפרסמו כאן
המצאקה הפכשיות התורה, ולראות את הילוף
השפת והחלל פשוט הקפתי מצטיינים!
צכש"ו התנויות הספריים